

POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

Téma: Zmiešané manželstvá (manželstvá s cudzincami) ako sociokultúrny fenomén

Autorka: PhDr. Silvia Letavajová, PhD.

Oponent: doc. PhDr. Radoslav Šefančík, MPol., Ph.D., FAJ EU v Bratislave

Medzinárodná migrácia a jej politické, bezpečnostné, ekonomické, demografické, sociálne, či kultúrne dôsledky, kam je možné zaradiť aj existenciu zmiešaných manželstiev medzi obyvateľmi Slovenska a príslušníkmi iných národov, etník, rás, či náboženských skupín, patrí síce na Slovensku momentálne k mimoriadne aktuálnym témam nielen spoločensko-vedného výskumu a verejného diskurzu, avšak ešte pred niekoľkými rokmi stála na okraji záujmu tak politickej elity, ako aj slovenských bádateľov. V prostredí spoločenských a humanitných vied sa tejto téme venovalo len niekoľko akademikov, pričom práve dr. Silvia Letavajová patrila do tejto skupiny. Práve ju tak môžeme označiť za jednu z priekopníčok výskumu tohto nielen aktuálneho spoločenského fenoménu.

Slovenská republika sa z tradične vyst'ahovaleckej, resp. tranzitnej krajiny postupne transformovala na cieľový štát medzinárodnej migrácie, v ktorom si svoj druhý domov našlo už viac ako 140.000 cudzincov. Počet migrantov žijúcich na Slovensku naďalej rýchlo rastie a vzhľadom na rastúcu životnú úroveň, ekonomické a politické podmienky tak u nás, ako aj v tradičných vyst'ahovaleckých štátoch bude počet cudzincov na Slovensku aj naďalej rásť. Je preto pochopiteľné, že téma medzinárodnej migrácie a špeciálne integrácie migrantov, vrátane existencie zmiešaných manželstiev, si vyžaduje hlbší výskum.

Integrácia migrantov do autochtónnej spoločnosti cieľovej krajiny môže mať rôzne podoby a vznik zmiešaných manželstiev je jednou z nich. V tomto zmysle treba privítať zvolenie témy habilitačnej práce, ktorá plne korešponduje s dlhodobým bádateľským záujmom dr. Letavajovej a ďalej ju rozširuje. Téma je mimoriadne aktuálna v slovenskom, ale rovnako aj v európskom priestore, čo dokazuje množstvo použitých zahraničných zdrojov.

Na tomto mieste nebudem opakovať, čo je obsahom jednotlivých kapitol. V každom prípade je potrebné zdôrazniť, že každá časť práce je obsahovo vyvážená, spracovaná na vysokej odbornej úrovni. V práci autorka dokazuje, že sa v skúmanej problematike pohybuje na obzvlášť fundovanej úrovni. V teoretickej časti práce prejavuje svoj dokonalý rozhľad, fundovane definuje termín zmiešané manželstvo, vysvetľuje význam skupiny a skupinovej

identity v súvislosti so zmiešanými manželstvami. Nezabúda pritom na predstavenie historického vývoja a perspektív na zmiešané manželstvá v súčasnosti. Autorka sa dobre pohybuje v zahraničnej literatúre, má poznatky o stave doterajšieho výskumu tak v zahraničí, ako aj v domácich podmienkach, vie však rovnako upozorniť na existujúci deficit existujúceho poznania. Práve zvolenou témou výskumu zmiešaných manželstiev obyvateľov Slovenskej republiky s cudzincami – teda občanmi iných štátov – sa túto medzeru snaží zaplniť.

V praktickej časti autorka dokazuje, že ovláda používanie kvalitatívnych metód vedeckého výskumu. Autorka predstavuje pohľady autochtónneho obyvateľstva na tento sociokultúrny fenomén a rovnako postoje samotných partnerov v zmiešaných manželstvách, ako aj ich stratégie partnerského, rodinného a spoločenského života. Spracovanie a výsledky empirického výskumu jednoznačne vypovedajú o tom, že dr. Silvia Letavajová je skúseným vedeckým pracovníkom. Empirický výskum je totiž spracovaný na vysokej odbornej úrovni.

Rád by som pochválil štylistiku textu. Na jednej strane je text napísaný vedeckým jazykom, na druhej strane môže byť kniha zaujímavá aj pre širšiu verejnosť, pretože vysvetľuje a predstavuje zvolenú tému mimoriadne pútavou formou. Autorka predstavuje tému skutočne zaujímavu, podáva množstvo nových a zaujímavých informácií. Vzhľadom na to, že na migrantov (cudzincov) nazerá mnoho obyvateľov Slovenska pod vplyvom negatívnych stereotypov (ktorých pôvod vysvetľuje aj autorka v predloženej publikácii, keď predstavuje historické pohľady miestneho obyvateľstva na sobáše partnerov z rozličných obcí, sídelných miest, regiónov, či náboženských skupín) a s absenciou vlastnej skúsenosti s migrantmi, môže táto monografia aj pre širšiu verejnosť predstavovať studnicu poznania práve o tejto téme.

Predstavenie výsledkov analýzy zmiešaných manželstiev v slovenskom prostredí si vyžiadalo podrobné a užitočné štúdium so zapojením praktických skúseností s realizáciou etnografických metód, čím autorka rozhodne obohatila poznanie spoločenských a humanitných disciplín.

Navrhujem, aby autorka v priebehu obhajoby reagovala na nasledujúce otázky:

- Aký vplyv na partnerské vzťahy v rámci zmiešaného manželstva má v slovenskom kultúrnom prostredí miera religiozity muža moslima?
- Má žena vedkyňa otvorený priestor na realizáciu výskumu medzi mužmi moslimami? Prejavili sa počas výskumu – osobných rozhovorov – určité negatívne reakcie zo strany potenciálnych respondentov?

- Islam nie je na Slovensku oficiálne uznaným náboženstvom. Legislatívne podmienky sú nastavené tak, že ani tak skoro nebude. Ovplyvňuje táto skutočnosť existenciu zmiešaných manželstiev po jeho legislatívnej stránke?

Celkové hodnotenie práce:

V prípade úspešného priebehu obhajoby odporúčam udeliť akademický titul docent v odbore kulturológia.

V Bratislave 1. 6. 2020

doc. PhDr. Radoslav/Štefančík, MPol., Ph.D.